

VAN HEINDE

Keru, houten ceremoniële drinkbeker van de Inca's

De Inca's maakten voor het vervaardigen van gebruiksvoorwerpen veelvuldig gebruik van hout. Het meest bekende houten voorwerp is de *keru*, een rituele drinkbeker. De bekera werden in paren gemaakt en gebruikt om tijdens specifieke gelegenheden *chicha*, gefermenteerde maisdrank, uit te drinken of te offeren. De meest voorkomende vorm is de concave beker waarvan de doorsnede van de basis kleiner is dan de doorsnede van de opening. De meeste keru's hebben aan

de buitenkant een versiering die in horizontale banen is aangebracht. Voor de komst van de Spanjaarden gaat het om geometrische figuren. Na de conquista worden de voorstellingen steeds figuratiever. De voorstellingen hebben min of meer vaste thema's zoals jacht, land of muziek. Op deze meer dan 300 jaar oude beker is het transport met behulp van paarden weergegeven. National Museum of the American Indian, New York

PERU

Duhos, ceremoniële stoel van pokhout (*Guaiacum sp*)

DOMINICAANSE REPUBLIEK

Toen Columbus in 1492 arriveerde werden grote delen van het Caribisch gebied bewoond door de *Tainos*. Hun cultuur bestond al 7.000 jaar, maar het contact met de Europeanen had verwoestende gevolgen, zoals verslaving, ziekte en de ineenstorting van de traditionele Taino-samenleving. Stoelen voor leiders, spirituele raadgevers en genezers van de Tainos werden gemaakt van tropisch hardhout of steen. Stamhoofden en sjamanen zouden op deze lage krukjes zittend, hallucinerende snuif (*coboba*) tot zich hebben genomen, om zo de spirituele wereld te betreden. Deze stoel (*Duhos*) werd ruim 900 jaar geleden gemaakt in de Dominicaanse Republiek. National Museum of the American Indian, New York.

EN VERRE...

Tegeltjeswijsheid op deksels

Spreekwoorden of zegswijzen maken deel uit van het immaterieel cultureel erfgoed. Ze bieden stof tot nadenken en geven vaak kennis en waarden door. Voorwerpen waarop spreekwoorden zijn afgebeeld worden soms gebruikt om een gesprek op gang te brengen of een redenering kracht bij te zetten.

DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO

Nederland kent zijn spreuken op tegeltjes, in de Democratische Republiek Congo doen ze het iets anders. Deze houten deksels uit de stad Muanda zijn daar voorbeelden van. Het rechter deksel (begin 20ste eeuw, doorsnede 19,4 cm) geeft het spreekwoord 'wie geiten vastbindt, eindigt met een touw vol knopen' weer. Dat wil zeggen: bezint eer ge begint.

Op het linker deksel (begin 20ste eeuw, doorsnede 21cm) is het spreekwoord 'er zit een slang in de pot' afgebeeld. Je kunt wachten tot de slang vanzelf naar buiten komt, of de pot stukslaan. Met andere woorden: Een lastige situatie kun je onbezonnen te lijf gaan of op een verstandige manier benaderen.

AfricaMuseum, Tervuren België

Honderd jaar oud mes van de Sami

De Sami of Samen zijn de inheemse bewoners van Lapland (Sápmi). Een van oorsprong nomadisch volk van jagers en verzamelaars. De Sami kennen een oeroude geschiedenis en een bijzondere cultuur. Een van de vaste gebruiken is het dragen van een mes. Elke Sami – zowel man als vrouw – heeft een mes, dat aan de linkerkant in een schede aan de gordel wordt gedragen. Jongens krijgen het soms al op tweejarige

leeftijd. Vroeger werden messen ook als grafgift aan een overledenen meegegeven.

Met het mes worden rendieren geslacht, vissen schoongemaakt, huiden gesneden en hout, been en rendierhoorn bewerkt. Aan metalen worden bovendien beschermende en genezende eigenschappen toegekend.

Museum Volkenkunde, Leiden

LAPLAND